

عنوان مقاله:

سنخ شناسی مسائل فلسفی - کلامی در اندیشه ائیرالدین ابهری

محل انتشار:

دوفصلنامه معارف عقلی، دوره 16، شماره 1 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسنده:

هاشم قربانی - عضو هیئت علمی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

خلاصه مقاله:

کشف نوآوری های ابهری در حوزه متافیزیک و کلام و تعیین جایگاه تاریخی وی در این دو ساحت، وابسته به سنخ شناسی مسائل فلسفی و کلامی در اندیشه های اوست. بر این اساس در جستار پیش رو: ۱. مسئله شناسی (ساخت و طراحی مسائل فلسفی و کلامی)؛ ۲. تعیین جایگاه طرح مسائل؛ ۳. شناخت رویکردهای پذیرفته شده نزد ابهری و ۴. سطح بندی آثار وی و همسانی یا تحول آن ها، بررسی می شود. برپایه یافته های این جستار، آثار فلسفی ابهری را در سه سطح می توان طبقه بندی کرد؛ آذار سطوح اول و دوم بیشتر وام دار سنت رایج فلسفه نویسی به لحاظ محتوایی است. اما در آثار سطح سوم؛ مواجهه های انتقادی در برابر دیدگاه های نظام ارسطویی - سینی و همچنین برخی ایده های فخررازی آشکار می شود؛ هرچند این زمینه های انتقادی، به طرح ایده های نو آورانه در حوزه متافیزیک نینجامیده است. پارادایم فکری ابهری مشائی است؛ هرچند وی تمایلی به برخی دیدگاه های شیخ اشراق همانند تحلیل ادراک و برخی مسائل نفس نشان می دهد. وجودشناسی مسائل مرتبط با واجب و بررسی شیوه های متکلمان سه زمینه مهم آثار متافیزیکی ابهری است. ابهری در تک نگاشت کلامی خود، متأثر از مبانی کلامی اشعری است؛ اما در بیشتر آثار فلسفی با اختصاص یک بخش به نقد مبانی و مسائل کلام اشعری، از جمله: همسانی وجودی ممکن و حادث، باز گشت پذیری معدوم؛ نقد موجب انگاری فلسفی و مسئله عقول و نفوس پرداخته است. ابهری فیلسوف را می توان متفکری نقاد و نه طراح ایده های نو آورانه نامید؛ هرچند نقش او در نگارش آثار آموزشی با رویکرد تنقیحی ارزشمند است.

کلمات کلیدی:

ابهری، رویکرد انتقادی مسائل فلسفی، مسائل کلامی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1700195>

